

Summary:

N.Stetsko. TOURISM TERMINOLOGY IN THE CONTEXT OF WORLD EXPERIENCE AND UKRAINIAN CODE OF LAWS.

Tourist resources are the combination of natural and artificial objects adaptable for the forming of tourist product.

УДК 911.3: 33:338.48

Михайло РУТИНСЬКИЙ

РЕАЛІЇ РОЗВИТКУ ТА СТРУКТУРНО-ГЕОПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДИТЯЧОЇ РЕКРЕАЦІЇ В ОБЛАСТЯХ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Постановка теми дослідження. Стратегічною складовою сталого розвитку курортно-рекреаційної сфери є забезпечення потреб дитячої рекреації. Без чіткої турпродуктної орієнтації на оздоровчі і дозвіллі потреби дітей, підлітків і студентської молоді курортно-рекреаційна сфера довільного регіону приречена на занепад, зумовлений відсутністю до неї інтересу з боку підростаючих поколінь.

Щодо Карпатського регіону України зазначимо, що в умовах гострої ринкової конкуренції за споживача його курортно-рекреаційна сфера зазнає масштабних трансформацій. Зміна структури споживацьких запитів і тимчасова комерційна кон'юнктура зумовлює, у ряді випадків, занедбування і поступове згортання тих видів рекреаційних закладів, які зорієнтовані на обслуговування юних рекреантів. Відтак, на рівні експертних заключень доводиться констатувати: Карпатський регіон України в наші дні втрачає свої позиції на ринку дитячо-підліткової рекреації. Розгляд даної проблематики і пошук шляхів її розв'язання, на наше переконання, є актуальним завданням регіональних рекреаційно-географічних студій.

Аналіз останніх досліджень з проблематики. Проблеми вивчення спеціалізації курортно-рекреаційної сфери та системи дитячо-юнацької рекреації зокрема повсякчас перебувають у дослідницькому полі рекреаційної географії. Чільна увага, при цьому, приділялася аналізу ресурсної придатності території для потреб дитячої рекреації, питанням рекреаційного освоєння й економіко-географічних аспектів рекреаційної освоєності окремих районів, вивченню питань соціального й реабілітаційного туризму серед дітей та підлітків тощо [1-3, 5, 7-10, 13 й ін.]. Серед українських дослідників дане коло питань найбільш ґрунтовно розроблене представниками Сімферопольської, Одеської, Київської і Львівської наукових шкіл рекреаційної географії [див. 11].

Формулювання цілей статті. Слід, однак, визнати, що проблематика аналізу системи дитячо-юнацької рекреації у курортно-рекреаційних системах Карпатського регіону України залишається ще мало розкритою у наукових публікаціях й актуальною з огляду на наявні тенденції поглиблення ринкової реорганізації національної рекреаційної галузі. Дана публікація не претендує на остаточне вирішення даної проблематики. Її основними цілями є виявлення ринкових реалій розвитку та дослідження причин, процесів та масштабів змін у структурно-геопросторовій організації системи дитячої рекреації в областях Карпатського регіону на початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу дослідження.

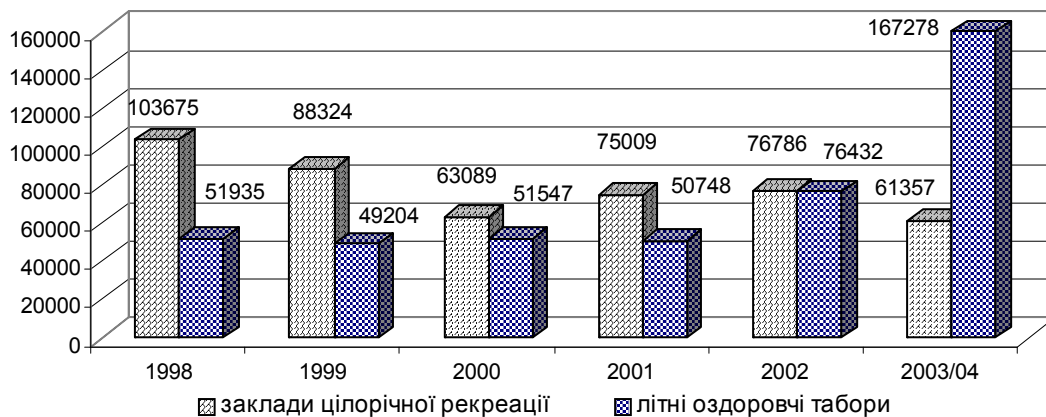
Українською важливою складовою функціонування курортно-рекреаційної сфери Карпатського регіону є забезпечення дитячого відпочинку. Адже саме в дитячому віці на туризм у Карпатському регіоні покладається відповідальна місія формування в підростаючих громадян України фізичного здоров'я, естетичних, екологічних і морально-етичних цінностей, національної самосвідомості, освітньо-культурного розвитку й духовного

збагачення особистості. Для тисяч українських дітей можливість відвідати Карпатський регіон – це нагода познайомитися з автентичною культурною спадщиною українського народу, оздоровитися в екологічно незабрудненому середовищі, врешті-решт, нагода відчувати патріотичну гордість від усвідомлення величі природної й етнокультурної спадщини своєї рідної країни.

Поряд з півднем країни Карпатський регіон виступає основним осередком розвитку дитячо-юнацького туризму в Україні.

Однак, інфраструктура дитячої рекреації в регіоні впродовж 1990-х рр. була різко згорнута, і лише з початку 2000-х рр. регіон починає поступово відроджувати цей донедавна традиційний для нього напрямок туристичної спеціалізації.

Дитячо-юнацька рекреація в Карпатському регіоні розвивається в двох паралельних напрямках. З одного боку, значний сегмент рекреантів стаціонарних цілорічних закладів рекреації (турбази, пансіонати, санаторії) складають діти віком до 17 р. З іншого боку, різноманітні можливості сезонного відпочинку пропонують літні дитячі оздоровчі табори Карпатського регіону (Рис. 1). Основна відмінність між названими напрямками розвитку дитячої рекреації полягає в тому, що контингент рекреантів у літніх таборах на 85 – 95 % формується за рахунок мешканців відповідних областей, тобто ці заклади обслуговують місцеві рекреаційні потреби. Натомість, чималий сегмент дітей і підлітків, які зупиняються у турбазах і санаторіях Карпатського регіону, формується за рахунок вихідців з інших регіонів України.

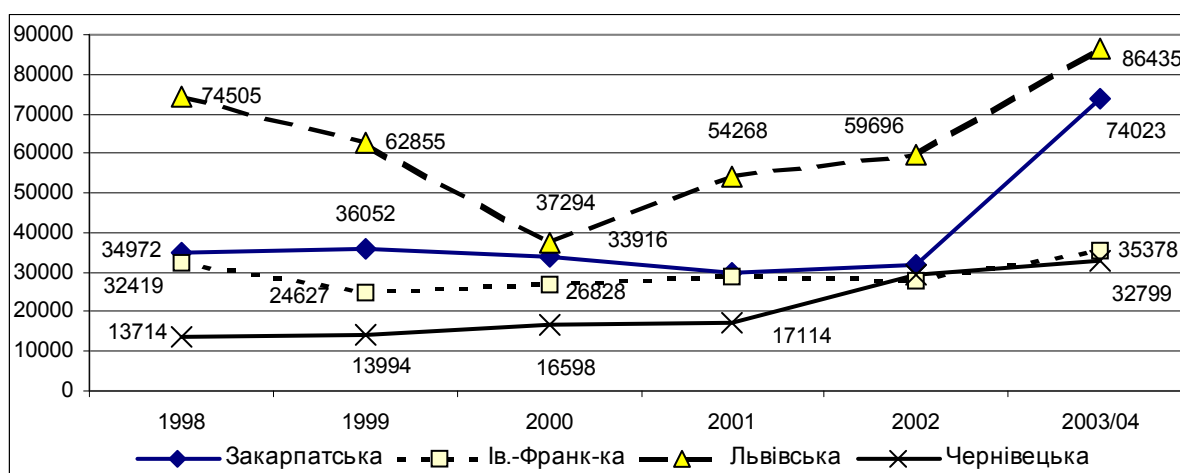
Рис. 1. Структурне співвідношення та динаміка обсягів рекреантів віком до 17 років у закладах цілорічної рекреації й літніх оздоровчих таборах Карпатського регіону за період 1998 – 203/04 рр., осіб

У 2003/04 р. Карпатський регіон надав рекреаційні послуги 228635 дітям, що склало 9,6 % охоплених системою організованого відпочинку дітей України. Порівняно з 1998 р. частка регіону зросла всього на 1,8 %, хоча рекреаційні потужності регіону спроможні забезпечити більш високий темп росту. Однак це загальний показник, що враховує обидві категорії юних рекреантів. А покомпонентний аналіз свідчить не на користь стабільного розвитку дитячого туризму в Карпатському регіоні. Адже ще в 1998 р. заклади рекреаційної галузі регіону забезпечили відпочинком 103675 дітей, тобто кожну десятку дитину України з числа охоплених стаціонарною рекреацією. До 2003/04 р. обсяг дітей, яких прийняли турбази, пансіонати і санаторії регіону, скоротився майже вдвічі (до 61 тис. осіб), і питома вага регіону в Україні за цим показником впала до 7,3 %.

На фоні загальноукраїнського тренду стан справ виглядає ще песимістичніше. Адже в 1998 р. з усіх охоплених рекреацією дітей 66,6 % в Карпатському регіоні користалися послугами закладів цілорічної рекреації (пор., в Україні – 49,7 %). До 2003/04 р. в державі

питома вага цієї категорії юних рекреантів знизилася до 35,5 % за рахунок поживлення діяльності пришкільних літніх таборів. А в Карпатському регіоні – різко впала до 26,8 %, і тепер відпочинок дітей у місцевих літніх таборах та класичний дитячий туризм тут співвідносяться між собою як три до одного. На рівні середньоукраїнського співвідношення змогли утримати позиції лише туристично найпривабливіші Львівська (40,4 %) й Івано-Франківська (32,5 %) області.

Настільки масштабне падіння обсягів дітей у структурі організованих рекреаційних потоків в Карпатський регіон беззаперечно вказує на те, що наймасовіший у 1980-і рр. дитячо-юнацький туризм, починаючи із середини 1990-х рр. і до нашого часу продовжує занепадати. З 1998 р. щороку Карпатський регіон “недоотримує” близько 7,5 тис. організованих юних туристів, і що найприкріше, темпи падіння не знижуються.

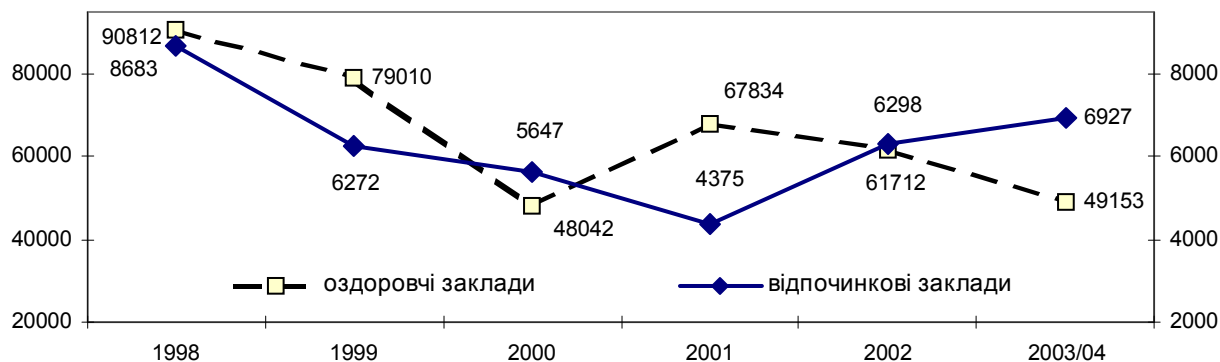

Рис. 2. Динаміка обсягів дітей віком до 17 років, які за період 1998 – 2003/04 рр. оздоровлялися в закладах цілорічної рекреації та сезонних таборах відпочинку в розрізі областей Карпатського регіону, осіб

Областям Карпатського регіону з 2001 р. притаманна спільна тенденція “вирівнювання” обсягів дитячої рекреації до показників середини 1990-х рр. (Рис. 2). Найвиразніше вона проявилася за останній 2003/04 р. у Львівській і Закарпатській областях і є наслідком реформ в системі шкільної освіти та, як наслідок, розгортання мережі пришкільних сезонних таборів відпочинку. На ці дві області нині припадає дві третини (70,2 %) дітей, що відпочивають у межах Карпатського регіону.

Пріоритетна роль в державі та її Карпатському регіоні, зокрема, на наше переконання, має відводитися не розвитку системи пришкільних таборів, малоефективних в плані задоволення різнобічних рекреаційних потреб дитини, а саме повноцінному дитячому пізнавально-відпочинковому туризму на базі цілорічних закладів рекреації, передусім молодіжних турбаз та туристичних хостелів.

Лідерство в цій сфері утримує Львівська область – з 61,4 тис. дітей, охоплених в Карпатському регіоні стаціонарним рекреаційним сервісом, кожна друга дитина в 2003/04 р. відпочивала на території Львівщини. Впродовж останніх років має місце деяке вирівнювання територіальних диспропорцій в обсягах обслуговування юних рекреантів. Порівняно з 1998 р. частка Львівщини знизилася з 59,6 до 56,8 % за рахунок відповідного повільного нарощування обсягів сервісу на 2 % в Закарпатській області. Питома вага Закарпатської й Івано-Франківської областей в сфері сервісного обслуговування закладами цілорічної рекреації дитячих туристичних потоків у Карпатський регіон з другої половини 1990-х рр. практично вирівнялася й до 2003/04 р. виросла до 19,9 й 18,7 % відповідно.

Рис. 3. Динаміка обсягів дітей віком до 17 років, які за період 1998 – 2003/04 рр. перебували в оздоровчих закладах (санаторії і пансіонати з лікуванням, санаторії-профілакторії) та відпочинкових закладах (бази, пансіонати й будинки відпочинку) Карпатського регіону, осіб

Серед закладів цілорічної рекреації, що приймають дітей, домінуюче положення в Карпатському регіоні посідають оздоровниці. Вони обслуговують на порядок більшу кількість юних відвідувачів, ніж заклади відпочинкової рекреації (Рис. 3).

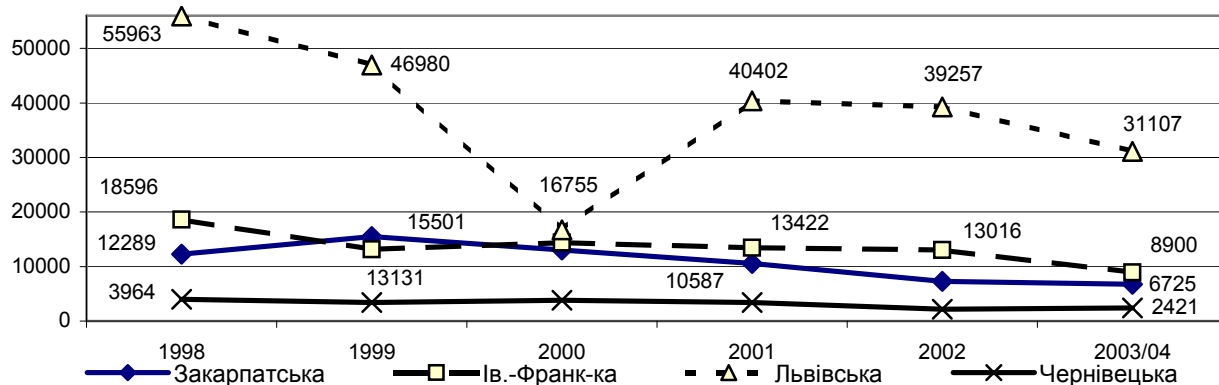
Станом на 2003/04 р. в Карпатському регіоні налічується 18 дитячих санаторіїв, що прийняли на оздоровлення 16,7 тис. осіб. У загально-державному масштабі цей показник доволі скромний і у відносному перерахунку не перевищує 6,9 %. З них близько 9,5 тис. (56,5 %) дітей, що оздоровлялися в регіоні, перебували на території Львівщини.

А загалом у санаторіях і пансіонатах з лікуванням та санаторіях-профілакторіях Карпатського регіону у 2003/04 р. оздоровлялося протягом тривалого часу всього 49153 дитини, що склало 10,8 % оздоровлених в даних закладах дітей України. Це дуже низький показник, порівняно з 1996 р. він знизився вдвічі, що є свідченням тенденції неухильного різкого щорічного скорочення обсягів дітей, які відвідують оздоровниці Карпатського регіону. Темпи цього скорочення значні: на 8 – 10 тис. дітей менше щорічно проходять курс оздоровлення у санаторіях, профілакторіях і пансіонатах з лікуванням Карпатського регіону. А ще в 1998 р. питома вага регіону сягала 15,2 %, і його оздоровниці забезпечували довготривалою рекреацією понад 90 тис. осіб віком до 17 років.

Тобто, доводиться констатувати, що курортно-рекреаційній сфері Карпатського регіону притаманне таке негативне явище як щорічне згортання обсягів оздоровлення дітей в стаціонарних курортних оздоровницях на рівні 8 – 10 тис. осіб. Курортна сфера регіону щорічно недоотримує своїх “потенційних” юних споживачів, що в майбутньому (коли ці діти виростуть і самі стануть батьками) може ще більш деструктивно позначитися на системі курортного дитячого оздоровлення в Карпатському регіоні.

В розрізі окремих областей Карпатського регіону тренди падіння обсягів оздоровлення дітей в санаторіях, пансіонатах і профілакторіях співмірні між собою (Рис. 4) – щорічні “втрати” обсягів юних рекреантів з 1998 по 2003/04 рр. сягають 18 – 30 %.

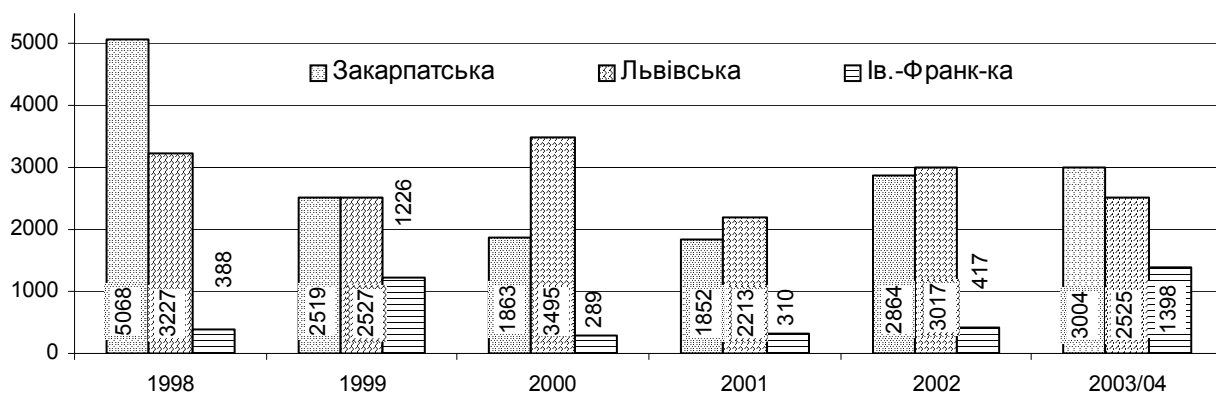
Загально регіональний показник щорічного падіння на 8 – 10 тис. осіб обсягів оздоровлених рекреантів віком до 17 років формується, головним чином, за рахунок масштабного згортання обсягів надання оздоровчих послуг дітям санаторно-курортними закладами Львівської області (порівн. Рис. 3 та Рис. 4). Зокрема, якщо ще в 1998 р. оздоровчими закладами Львівщини було обслужено близько 56 тис. дітей (61,6 % дітей, оздоровлених у Карпатському регіоні, або 9,4 % дітей, оздоровлених загалом в країні), то до 2003/04 р. їх кількість скоротилася майже вдвічі – до 31,1 тис. осіб (питома вага області склала, відповідно, 63,3 % в регіоні та 6,8 % в країні).

Рис. 4. Динаміка обсягів дітей віком до 17 років, які за період 1998 – 2003/04 рр. перебували в оздоровчих закладах областей Карпатського регіону, осіб

Середньорічні за вказаний період темпи падіння обсягів юних відвідувачів курортних оздоровниць даної області складають близько 5 тис. осіб/рік. Втрати на рівні ще близько 3 – 5 тис. осіб/рік сумарно мають місце в закладах оздоровчої сфери решти областей Карпатського регіону. Наголосимо також, що з 1998 по 2003/4 рр. пересічно темпи падіння обсягів відвідування дітьми оздоровниць Карпатського регіону майже в півтора рази вищі, ніж в цілому в країні.

Натомість, доволі позитивні зрушення в останні роки мають місце в сфері задоволення дитячих рекреаційних потреб закладами цілорічного відпочинку й туризму Карпатського регіону (Рис. 3). До 2000-2001 рр. негативні процеси скорочення кількості юних рекреантів у відпочинкових й оздоровчих закладах регіону протікали синхронно. Однак, 2001 р. став для Карпатського регіону переломним, й відтоді обсяги дітей, що відвідують бази, пансіонати і будинки відпочинку, почали зростати. Хоча, з огляду на тенденції зниження місткості й заповнюваності даних закладів, відновити обсяги дитячої відпочинкової рекреації на рівні середини 1990-х рр. відповідним рекреаційним закладам Карпатського регіону вдасться, очевидно, не в найближчі роки, а на більш віддалену перспективу.

Рис. 5. Динаміка обсягів дітей віком до 17 років, які за період 1998 – 2003/04 рр. перебували у цілорічних закладах відпочинкової рекреації областей Карпатського регіону, осіб

Історично склалося так, що заклади відпочинкової рекреації Карпатського регіону в чотири рази поступаються закладам оздоровчої рекреації за місткістю нічліжного фонду та пересічно майже в десять разів – за обсягами обслуговування потоків рекреантів віком до 17 років.

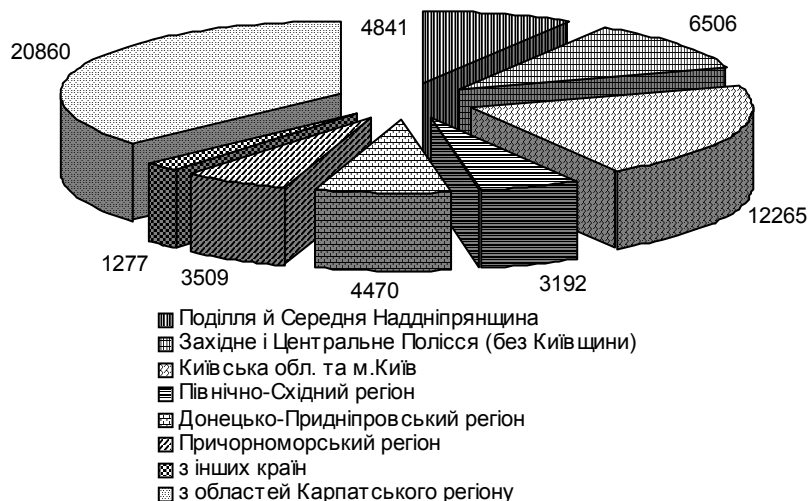
Станом на 2003/04 р. турбази, будинки і пансіонати відпочинку Карпатського регіону надали послуг тривалої рекреації 6927 дітям, що склало лише 2,2 % дітей України, які відпочивали в даних закладах. (Для порівняння, у 1998 р. – 8683 дітям). Це вкрай низький показник, що вказує на повну втрату Карпатським регіоном колишніх позицій у сфері пізнавально-відпочинкового дитячого туризму. Заклади відпочинкової сфери даного регіону не “витримують” конкуренції із мережею численних відпочинкових закладів півдня країни (Причорномор’я й Приазов’я). Тому настільки мізерна частка (1,5 – 2,2 %) українських дітей обирає місцем свого активного відпочинку турбази Карпатського регіону.

За обсягами дітей, які користуються послугами закладів цілорічної відпочинкової рекреації, області Карпатського регіону займають різко поляризовані позиції. З одного боку, виділяються найбільш привабливі для юних рекреантів Львівська й Закарпатська області, турбази, будинки й пансіонати відпочинку яких з року в рік приймають пересічно по 2,5 – 3,0 тис. туристів віком до 17 років. До другої групи, як не парадоксально, слід залічити Івано-Франківську область, в 7 базах і 5 будинках відпочинку якої послугами тривалої рекреації у 2003/04 р. скористалося 1398 дітей, а в попередні роки – ще в 2 – 3 рази менше юних відвідувачів. І зрештою, повністю “випадає” в даному контексті Чернівецька область, 4 бази відпочинку якої з 1998 р. не прийняли на відпочинок жодної дитини віком до 17 років (принаймні, так свідчить офіційна статистична звітність).

Географія прибуття дітей на оздоровлення й відпочинок у рекреаційні заклади Карпатського регіону охоплює всі області України. Навіть з найбільш віддалених регіонів, скажімо, Сумської чи Луганської областей у 2003/04 р. у турбазах й оздоровницях Карпатського регіону відпочивало, відповідно, 644 та 585 дітей.

Карпатський регіон, як і південні області держави, спеціалізується на обслуговуванні в’їзних дитячих туристичних потоків з усієї України та з поза її меж. У 2003/04 р. цілорічні рекреаційні заклади регіону прийняли 20860 дітей (порівн., у 2001/02 р. – 25254 дитини). З них лише третина (36,6 %) – мешканці даного регіону. А основний сегмент юних рекреантів – 63,4 % – формується за рахунок туристичних потоків з інших регіонів.

Оцінити географічну структуру дитячих в’їзних туристичних потоків у заклади цілорічної рекреації Карпатського регіону можна за допомогою Рис. 3. 6.

Рис. 6. Співвідношення обсягів дитячих туристичних потоків в оздоровчі й відпочинкові рекреаційні заклади Карпатського регіону в 2003/04 р.

Географічна структура в’їзних дитячих туристичних потоків в цілому в Карпатський регіон відзначається збалансованістю. Третину рекреантів (36,6 %) забезпечують мешканці даного регіону, а найбільший сегмент прибулих з інших регіонів – 22 % – забезпечується за

рахунок юних рекреантів з м. Києва й Київської області. У 2003/04 р. з даних регіонів прибуло на відпочинок, відповідно, 6025 й 6240 осіб. Неабияке занепокоєння викликає та обставина, що стабільно високий впродовж багатьох років рекреаційний потік дітей в Карпатський регіон з Київщини різко зменшується. Для порівняння, ще в 2001/02 р. з м. Києва відпочивало в оздоровницях і турбазах Карпат 10037 дітей, з Київської області – 10546 дітей.

Настільки ж різко за останні роки зменшується питома вага поліських областей. У 1990-і рр. діти з цих областей, найбільш постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, завдяки цільовій державній програмі стабільно направлялися на оздоровлення в Карпатський регіон. Ще в 2001/02 р. їх кількість сягала понад 9 тис., а в 2003/04 р. скоротилася до 6506 осіб (11 % в загальній структурі прибулих).

Стабільно високий сегмент (9 – 10 %) юних рекреантів формується з мешканців Поділля й, меншою мірою, Середньої Наддніпрянщини. Буквально за три останні роки завдяки цільовим програмам “Різдво в Карпатах” та ін. заходам до 8 % (бл. 4,5 тис. осіб) виріс сегмент дітей з Донецько-Придніпровського регіону. Зокрема, в рекреаційних закладах Карпатського регіону в 2003/04 р. оздоровилося 1553 дитини з Донецької обл., 1674 – з Дніпропетровської обл. (порівн., у 2001/02 р. – 1225 й 2137 осіб).

Найменшу кількість дітей оздоровниці й турбази Карпатського регіону приймають з Північно-Східного й Причорноморського регіонів держави. Щодо Чернігівської, Сумської, Полтавської областей (з яких сумарно в 2003/04 р. прибуло всього 2301 дитина) цей прикрий факт, очевидно, пояснюється і низьким рівнем життя населення, і переважанням частки сільського населення над міським, і транспортною віддаленістю, і масштабними депопуляційними процесами [4].

А от настільки низький відсоток (6 %) серед юних рекреантів Карпатського регіону вихідців з причорноморських областей країни є прямим свідченням упущень й недостатньо ефективної маркетингової політики керівництва закладів рекреації Карпатського регіону. Адже сумарна частка рекреантів з даних областей є майже вдвічі вищою, тобто жителі південних міст країни доволі охоче обирають місцем своєї рекреації Карпати. Отож, діти з Одеської області й АР Криму складають стратегічний ресурс потенційних споживачів рекреаційних послуг Карпатського регіону. З метою нарощення обсягів потоків рекреантів віком до 17 років керівним органам регіону, які визначають стратегію розвитку регіональної курортно-рекреаційної сфери, слід звернути пріоритетну увагу на заохочення (маркетингове стимулювання продажів) в край дітей саме з цих вище названих областей, а також подвоїти інформаційно-рекламні зусилля щодо відновлення рекреаційного потоку дітей з Київщини принаймні до обсягів 2-ї пол. 1990-х рр.

Отож, сфера організованої дитячої рекреації в Карпатському регіоні впродовж останніх років за більшістю проаналізованих показників продовжує втрачати позиції в Україні. Значно скорочуються обсяги рекреантів віком до 17 років, які користуються послугами оздоровниць і турбаз регіону, падають обсяги приїжджих з інших регіонів дітей на відпочинок у літніх таборах Карпатського регіону, скорочується місткість та кількість позаміських дитячих таборів, рекреаційні заклади регіону практично не конкурентоздатні на зовнішніх ринках дитячого дозвілля й фактично не обслуговують дітей з інших країн.

Ріст загальної кількості рекреантів віком до 17 років у Карпатському регіоні з 2002 р. досягається майже виключно за рахунок “реанімування” колишньої системи функціонування пришкольніх літніх таборів, в яких, певна річ, діти не мають змоги повноцінно задовольнити свої різнобічні пізнавальні, розважальні й оздоровчо-відпочинкові рекреаційні потреби. (Однією з чільних рекреаційних потреб сучасної людини визнано [16] потребу т. зв. “зміни місця”, тобто відпочинку у відмінних соціоприродних умовах поза межами місця свого постійного проживання).

Література:

1. Биковська О. В., Горбинко В. М., Петрочко Ж. В. та ін. Організація відпочинку та оздоровлення дітей: концепції, технології, досвід. – К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. – 208 с.
2. Бейдик О. О. Пріоритети регіонального розвитку туризму і рекреації в Україні // Україна: географічні проблеми сталого розвитку. Зб. наук. праць. В 4-х т. – К.: ВЛГ “Обрії”, 2004. – Т. 2. – С. 167-168.
3. Гетьман В. І. Сучасний стан і перспективи розвитку курортної справи в Карпатському регіоні // Гори і люди (у контексті сталого розвитку). Матеріали міжнар. конф. (м.Рахів, 14-18 жовтня, 2002 р.). – С. 39-41.
4. Заставний Ф. Д. Проблеми депресивності в Україні (соціально-економічної, екологічної, демографічної): Монографія. – Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 348 с.
5. Зіньченко В. А. Молодіжний туризм в Українській РСР у 70-80-х рр. ХХ ст. (на основі діяльності “Супутника”). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2004. – 240 с.
6. Калитюк В. А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку. – Львів: ІРД НАН України, 1999. – 162 с.
7. Колотуха О. В. Дитячо-юнацький туризм в Україні. – Кіровоград: РВЦ КДПУ, 2001. – 42 с.
8. Колотуха О. В. Сучасні суспільно-економічні чинники та передумови розвитку системи дитячо-юнацького туризму в Україні // Туристично-краєзнавчі дослідження. – 2002. – Вип. 4. – С. 148-156.
9. Кравців В. С., Гринів Л. С., Конач М. В., Кузик С. П. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. – Львів: ІРД НАН України, 1999. – 78 с.
10. Любіцева О. О. Розвиток курортної справи в Україні // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Серія: Географія. – Вінниця, 2005. – Вип. 9. – С. 86-89.
11. Рутинський М. Й. Рекреалогія з основами курортології. Частина I. Теоретичні засади: Курс лекцій / За ред. М. Мальської. – Львів: Фенікс, 2004. – 68 с.
12. Статистичний щорічник України за 2004 рік / Державний комітет статистики України. – К.: Консультант, 2005. – 631 с.
13. Стецюк О. В. Молодіжний туризм // Матеріали наукової конференції “Студентський рух на межі тисячоліття” (Львів, 18 листопада 2000 р.). – Львів, 2001. – С. 18-19.
14. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). – Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.
15. Zinko J., Malska M., Antoniuk N., Rutynskij M., Szczeciński R., Jagusiewicz A. Potencjał turystyczny obwodów lwowskiego, iwano-frankowskiego i zakarpackiego (Ukraina Zachodnia) // Problemy rozwoju turystyki na Wileńszczyźnie, Mazowszu, Podlasiu, Wołyniu i Podolu. Praca zbiorowa pod red. Z. J. Przychodzenia / Roczniki Widziału Nauk Humanistycznych SGGW. T. VIII. – Warszawa: Wyd-wo SGGW, 2006. – S. 244-260.
16. Tourism: principles, practices, philosophies. – The ed. R. W. McIntosh, Ch. R. Goeldner, J. R. B. Ritchie. – New York: John Wiley & Sons, Inc, 1995. – 468 p.

Summary:

M. Rutynskiy. REALITIES OF DEVELOPMENT AND STRUCTURALLY GEOSPATIAL ORGANIZATION OF CHILDREN RECREATION IN CARPATHIAN REGION IN THE BEGINNING OF XXI CENTURY

The modern development of children's recreation system in region is characterized. The market changes in structure and geographical organization of recreation establishments for children and youth are analyzed in Carpathian region.

УДК 631.95+502.6

Зоряна ГЕРАСИМІВ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ НА ТЕРИТОРІЇ СХІДНОЇ ЧАСТИНИ ОПІЛЛЯ В МЕЖАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В останні роки усвідомлення потенціалу туристичної галузі в контексті вибору стратегій сталого розвитку поступово виводить її на перший план. Держава приймає активні заходи впливу на її подальший розвиток. Найбільш важливими в останній час стали Державна програма розвитку туризму на період з 2002 по 2010 рік та Закон України “Про туризм”.